

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**8. SINIFLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

ÜMRAN ÖZDEMİR

DENİZLİ 2023

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**8. SINIFLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Ümran ÖZDEMİR

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇEKBAŞ

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Ümran ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “8. SINIFLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇEKBAŞ
Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... /...../ 2023 tarih ve .....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmam sırasında bana destek ve katkıda bulunan, beni yönlendiren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇEKBAŞ hocama, eğitim sürecim boyunca bilgilerinden yaralandığım derslerime giren bütün hocalarıma,

Yüksek Lisans Eğitimi yapmam konusunda beni cesaretlendiren ve her zaman yanımda olan sevgili eşim Kenan ÖZDEMİR'e, çalışmalarım sırasında beni sabırla bekleyen kızlarım Elif ve Eda'ya, eğitim hayatım boyunca beni hep destekleyen annem ve babama sonsuz teşekkürler...

Ümran ÖZDEMİR

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ümran ÖZDEMİR

ÖZET

8. Sınıflar Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri

ÖZDEMİR, Ümran

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD

Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇEKBAŞ

Haziran 2023, 49 sayfa

8. sınıflar fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin ele alındığı bu araştırmada, 2023 eğitim yılında Denizli ili Merkezefendi ilçesinde resmi (devlet) okullarında görev yapan Fen Bilimleri öğretmenlerine, amaçlı örneklem yöntemiyle ulaşılmış, araştırmacının geliştirdiği yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Toplamda 20 öğretmenin görüşü alınarak çözümlenmeler yapılmıştır. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşlerinin çok büyük oranda olumlu olduğu görülmüştür. Olumsuz şekilde görüş bildirenler oldukça azdır. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliği hususunda öğretmenlerin genel olarak yeterli şekilde görüş bildirmektedir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliği konusunda öğretmenlerin tamamına yakını uygulanabilir olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin yoğun biçimde yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmektedirler. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğinin yüksek olduğu ön plana çıkmıştır. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşlerinin tamamına yakını yaşama yakınlık ilkesine uygun olarak görüş bildirmiştir. Bu bulgu Fen Bilimleri Programının hayatı anlama ve kavrama bağlamında iyi yapılandırıldığını göstermektedir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşlerinin yarısı memnununum şeklinde ön plana çıkarken bazıları da kısmen memnun olduğunu belirtmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme, fen bilimleri, öğretim programı, öğretmen

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ.....	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Öğretim Programı	6
2.1.1. Hedefler (Kazanımlar)	7
2.1.2. İçerik	7
2.1.3. Eğitim Durumları (Öğrenme Yaşantıları)	8
2.1.4. Değerlendirme	8
2.2. Fen Bilimleri 8. Sınıf Öğretim Programı.....	9
2.3. Öğretim Programında Alana Özgü Beceriler.....	10
2.4. 8. Sınıf Fen Bilimleri Öğretim Programı Kazanımlar	10
2.5. Türkiye’de Fen Öğretimi.....	11
2.6. Eğitimde Program Geliştirme.....	13
2.7. MEB Program Geliştirme Modeli.....	15
2.8. İlgili Araştırmalar.....	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Modeli.....	19
3.2. Evren ve Örneklem	19
3.3. Veri Toplama Aracı	20

3.4. Verilerin Toplanması.....	21
3.5. Verilerin Analizi.....	21
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUMLAR.....	22
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular.....	22
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	22
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	23
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	24
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	25
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	26
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	28
4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	29
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER	31
5.1. Tartışma ve Sonuç	31
5.2. Öneriler.....	32
KAYNAKÇA	33
EKLER	36
ÖZGEÇMİŞ	39

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Dağılımı.....	19
Tablo 3.2. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri Kategorik Dağılımı.....	20
Tablo 4.1. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Kazanımlarının Yeterliliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri.....	22
Tablo 4.2. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi İçeriklerinin Yeterliliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri.....	23
Tablo 4.3. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programını Uygulanabilirliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri.....	24
Tablo 4.4. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Ders Saati Yeterliliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri.....	25
Tablo 4.5. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Kazanımlarının Öğrencilere 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Yeterliliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri.....	26
Tablo 4.6. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” İle İlgili Öğretmen Görüşleri	28
Tablo 4.7. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına Karşı Öğretmen Memnuniyetlerine İlişkin Görüşleri.....	29

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Eğitim programları ögeleri.....	6
<i>Şekil 2.</i> 8. sınıf fen bilimleri programı.....	11
<i>Şekil 3.</i> MEB program geliştirme modeli	16

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Eğitim süreci, kuşakların geleceğe hazırlanmasına ve ülkelerin kalkınmasına imkân sağlayan en temel unsurlardan biridir. Eğitim faaliyetleri sürdürülürken belli bir program dâhilinde ders, içerik ve kazanımları göz önüne alınarak eğitim süreci yürütülür. Bu süreçte kılavuz ve adeta yol haritası niteliğinde olan o dersin öğretim programıdır. Bu anlamda Fen Bilimleri dersi öğrencilerin yaşama ve geleceğe hazırlanmasında son derece önemli bir derstir. 8. sınıf öğretim programı ise hem LGS sınavında hem de üst öğrenime hazırlanma da hem de hayata hazırlanmada belirleyici etkiye sahiptir. Bu nedenle bu araştırmada 8. sınıf öğretim programına yönelik Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri araştırılacaktır.

Bu bölümünde problem durumu problem cümlesi, alt problemler, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü kurumlar olan okullarda bütün yaş seviyelerinden öğrenciler için eğitim programları hazırlanmaktadır. Eğitim kurumlarındaki öğretim programlarında planlanmakta olan bu eğitim programlarının işleyişlerine yönelik bir düzenek niteliğine sahip olduğu ifade edilmektedir (Özdemir, 2021). Literatüre bakıldığında öğretim programı kavramına ilişkin farklı tanımlamaların yapılmış olduğu göze çarpmaktadır. Küçükahmet (2009) öğretim programını “genel olarak belli başlı bilgi kategorilerinden meydana gelen ve bir kısım eğitim kurumlarında beceri ve uygulamalara yoğunlaşan bilgi ve becerilerin eğitim programlarına ait amaçlar doğrultusunda ve planlı şekilde kazandırılmasına ilişkin program” olarak tanımlamıştır. Özçelik (2010)’inse, bir derse dair öğretme-öğrenme süreci içerisinde nelerin, ne sebeple ve ne şekilde yer alacağını gösteren bir kılavuz, diğer bir ifadeyle bu niteliğe sahip bir proje planı şeklinde tanımladığı görülmektedir. Demir (2006) çalışmasında öğretim programı, Milli Eğitim ve okulların amaçları doğrultusunda öğrenme ve öğretmeye yönelik olarak hazırlanan faaliyetler ve yaşantıları kapsadığını belirtmektedir. Demirel (2015) ise, öğretim programı kavramını okullarda ya da okulların dışında kişilere kazandırılması planlanan derslerin öğretimine yönelik etkinliklerin tamamını kapsamakta olan yaşantı düzenekleri şeklinde ifade etmiştir.

Sürekli değişim gösteren toplumsal gereksinimlere karşılık verilebilmesi için çok sayıda branşta program değişikliği ve güncellemesine gidildiği görülmektedir. Gevrek Özden (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmenlerin programlarda yapılan güncellemeleri olumlu buldukları, kazanımlara ait kapsam ve yapıları yeterli gördükleri,

programların öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirici etkiye sahip olduğu, kullanılması ön görülen yöntem, teknik ve materyallerin faydalı oldukları, bunların yanında ders saatlerinin yeterli olmadığı, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin programlarla örtüşmediği ve kitaplarda yer verilen etkinlik ve faaliyetlerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Keklik (2019) tarafından yapıldığı görülen araştırmada, öğretmenlerin gerek alt boyutlarda gerekse de ölçeğin tamamında “katılıyorum” seviyesinde görüş beyan ettikleri ifade edilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin kazandırılması amaçlanan dinleme ve konuşma gibi becerilerin öğrencilere kazandırılabilirliğini, programda yer almakta olan içeriklerin güncel olduklarını ve etkinlik ile faaliyetlerin öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekme konusunda olumlu olduğunu düşündüklerini gözler önüne sermektedir. Bunlarla beraber bu araştırma sonucunda cinsiyet, görev yapılan kurumlar ve mezun olunan bölümler bağlamında anlamlı farklılıkların bulunduğu ifade edilmiştir.

Literatürde yapılan incelemelerde öğretim programları hususunda farklı yaklaşımların bulunduğu göze çarpmaktadır. LGS’de ağırlıklı katsayısı, nitelikli eğitim kurumlarına yerleşmedeki etki düzeyi ve nispeten zor bir ders şeklinde algılanması sebebiyle Fen Bilimleri programları doğrultusunda bu dersi işleyen öğretmenlerin düşüncelerinin belirlenmesi önemli görülmektedir. Bu durumun öğretmenler, öğrenciler, eğitim kurumu yöneticileri, politikacılar ve program geliştiricilere yol göstermesi açısından da önemli olduğu ifade edilmektedir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “8. Sınıflar Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” biçiminde ifade edilmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şöyle belirlenmiştir.

1. 8. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. 8. sınıf fen bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. 8. sınıf fen bilimleri dersi programının uygulanabilirliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
4. 8. sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

5. 8. sınıf fen bilimleri dersi içerik, kazanım ve ders saati yeterliliğine ilişkin fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
6. 8. sınıf fen bilimleri dersi programının “yaşama yakınlık ilkesi” ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
7. 8. sınıf fen bilimleri dersi programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 2022-2023 Eğitim yılında Denizli Merkezefendi ilçesinde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin 8. sınıf fen bilimleri öğretim programına ilişkin görüşlerinin ne olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Özdemir (2021)'in gerçekleştirdiği araştırmada öğretim programları ile eğitim programlarındaki amaçlar doğrultusunda derslerde bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığını ifade etmektedir. Bu araştırmada, öğretim programlarıyla eğitim programlarının planlı olarak uygulandığı, öğretim programlarının kılavuz olma niteliğinin üstünde durulmuştur. Öğretim programlarında, herhangi bir derse yönelik öğretme-öğrenme süreçlerine yer verildiği belirtilmiştir. Dersler içerisinde nelerin, ne sebeple ve ne şekilde yer alması gerektiğine yönelik konuların da öğretim programlarıyla sağlandığına vurgu yapılmaktadır. Demir (2006) öğretim programı kavramının tanımlamasını şu şekilde yapmaktadır: Öğretim programı, Milli Eğitimin genel ve eğitim kurumlarının özel amaçlarına göre öğrenme ve öğretim faaliyetlerine yönelik olarak hazırlanan etkinlik ve yaşantılar bütünüdür. Demirel (2015)'inse öğretim programına yönelik tanımlamasında okul, birey ve etkinlik gibi hususlar üzerinde durduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda öğretim programı okullar ya da okul dışı ortamlarda öğrencilere kazandırılması öngörülen derslerin öğretimlerine ilişkin tüm etkinlikleri içeren bir düzenek niteliğine sahiptir. Bunun yanında öğretim programıyla kişilerin yaşantıları arasında da bir bağın kurulması gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Literatüre yönelik olarak gerçekleştirilen incelemeler sonucunda öğretim programlarında özeli kapsama eğiliminin bulunduğu göze çarpmaktadır. Bu durumda öğretim programının kapsamının genelden ziyade özel olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özel kapsam, bir derse yönelik olarak yapılması gerekenlere karşılık gelmektedir. Bundan dolayı öğretim programı, derslerde işlenecek konulara dair sınırları ve hedefleri tespit etme

görevini gerçekleştirmektedir (Bülbül, 2018). Öğretim programlarında yalnızca derslerin konusu ele alınmamaktadır. Bu derslerde kullanılacak yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme faaliyetleri ve kullanılması öngörülen eğitsel materyaller de söz konusu programlarla belirlenmektedir. Bundan dolayı öğretim programlarının tasarlanma aşamasında ders ve yaşantı ilişkilerinin göz önünde bulundurulması icap etmektedir (Özdemir, 2021).

Öğretim programları, öğretme-öğrenme süreçlerinde öğrencilere kazandırılması amaçlanan kazanımları kapsamaktadır. Kazanımların, eğitim-öğretim süreçlerinde kişilere ne şekilde ve hangi düzeyde aktarılacağı da bu programlarla belirlenmektedir. Öğretim programları her şeyden önce öğretmen bireylerin en mühim kılavuzu niteliğindedir. Bir kılavuz olarak öğretim programlarında dört önemli unsurun bulunduğu ifade edilmektedir. Bahsi geçen bu dört unsur şöyle sıralanmaktadır: Hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme (Balım, 2020). Öğretim faaliyet ve uygulamalarında kılavuzluk ve yol göstericilik gibi rolleri nedeniyle öğretim programlarının bütün dersler için önemli olduğu görülmektedir. Buna karşın özellikle Fen Bilimleri dersi için daha da önemli olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu alana yönelik literatür incelemelerinde oldukça az sayıda araştırmanın bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmanın bu anlamda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır:

- Araştırmaya katılan öğretmenler görüşme sorularını doğru ve içtenlikle cevaplamışlardır.
- Görüşme formu alt problemlere yanıt olabilecek yeterliliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

- 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi ilçesinde görev yapan Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.
- Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılacaktır.

1.6. Tanımlar

Öğretmen: Denizli ili Merkezefendi ilçesinde resmi okullarda Fen Bilimleri öğretmeni unvanlı eğitim çalışanlarıdır.

Fen Bilimleri: Fen bilimleri 3-8. Sınıflarda öğrencilerin örgün eğitimde görmeleri gereken derstir.

Kazanım: Öğretim programlarında öğrencilerin edinmeleri beklenen becerilerdir.

21. Yüzyıl becerileri: 21. Yüz yılda ön plana çıkan ve günümüz koşullarında yaşamı kolaylaştıran ve gerekli olan becerilerdir.

Yaşama Yakınlık İlkesi: Yaşamda kullanılabilir, hayatın içinde var olan yaşanılması muhtemel olay ve olgulara yakın olma durumudur.

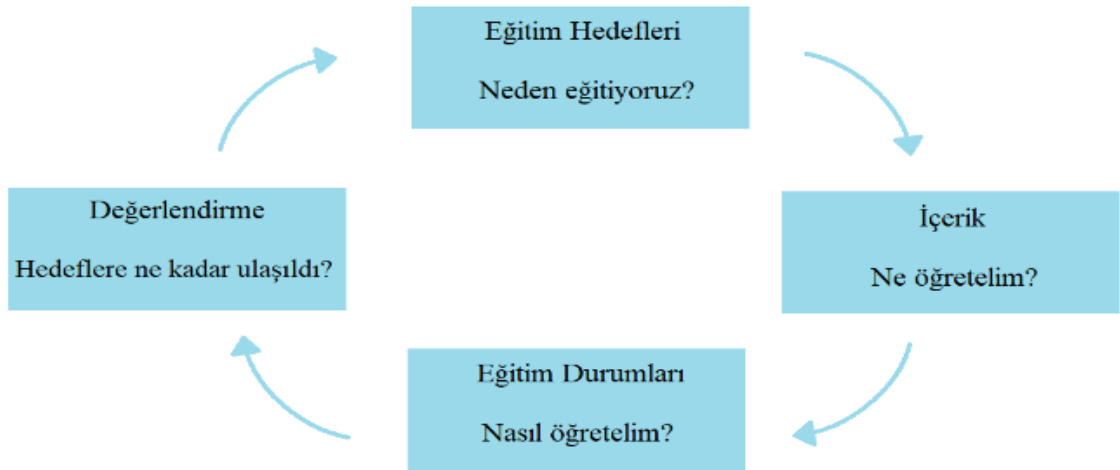
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasında ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Öğretim Programı

Eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü okullarda, bütün yaş kademelerinde öğrenim görmekte olan öğrencileri kapsayan eğitim programlarının hazırlanması esastır. Buna göre öğretim programları, bahsi geçen eğitim programlarının uygulanmalarına ilişkin bir çeşit sistemsel mekanizma şeklinde ifade edilebilir (Özdemir, 2021). Literatür taramalarında öğretim programına yönelik çok sayıda tanımlamanın yapıldığı görülmektedir. Küçükahmet (2009) öğretim programının genellikle belli başlı kategorilerinden oluştuğunu ifade etmektedir. Bunun yanında öğretim programlarının, eğitim kurumlarında beceri ve uygulamalara ağırlık verdiğinin de altını çizmektedir. Öğretim programları ile eğitim programlarının amaçları göz önünde bulundurularak derslerde bilgi ve becerilerin üzerinde durulduğu belirtilmiştir.

Literatürde hedef, içerikler, eğitim durumları ve değerlendirme unsurları kendi aralarındaki ilişki durumları ile bu ilişkilerin ele alınış şekli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Eğitim programları öğeleri

Not: Şekil örneği “Ornstein, A. ve Hunkins, F. (2018). *Curriculum foundation, principles, and issues*. England: Pearson International Edition”künyeli çalışmadan alınmıştır.

2.1.1. Hedefler (Kazanımlar)

Bir öğretim programının hazırlanmasındaki ilk aşama hedef, başka bir deyişle kazanımların tespit edilmesidir. Bu aşama kapsamında ne sebeple eğitim-öğretim faaliyeti gerçekleştireceğiz, neden eğitiyoruz, ne sebeple öğretiyoruz biçimindeki sorulara cevaplar aranır. Buna göre hedeflerin, eğitim-öğretim faaliyetleri içinde yer almakta olan bütün unsurlara etkide bulunduğu ifade edilmesi gerekmektedir (Demirel, 2015).

Hedeflerin uzak, genel ve özel yanları bulunmaktadır. Eğitimde uzak hedef dendiğinde akıllara, bir eğitim sisteminin çıktısı niteliğine sahip olan ürünlerin, yaşama yansıtılması arzu edilen “ideal insan” a yönelik özellikleri taşıması gelmektedir. Bir diğer deyişle kişilerin toplumsal yapıya kazandırılmaları bağlamında varsayılan özellikleri işaret edilmektedir. Genel hedeflerle ise, bu hedeflerin uzak hedeflerle bağlantılı olduğu ifade edilmektedir. İdeal insanın özellikleri ayrı ayrı ele alınarak genel hedefler oluşturulmuş olur. Uzak hedeflerden hareket edilerek ortaya çıkan genel hedeflerin ikiye ayrıldığı görülmektedir: Eğitimin genel hedefleri ve okulun genel hedefleri.

Eğitimin genel hedefleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmekte olduğu ülkelerin eğitime bakış açıları okula, sınıfa ve öğrencilere yansıtılmaktadır. Eğitimdeki genel hedeflerle ülkelerin geleceğe yönelik hedefleri arasında oldukça sıkı bir bağ bulunmaktadır. Bundan dolayı bu hedef türünün ülkelerin gelecek vizyonlarının oluşturulmasında son derece kritik bir rolünün bulunduğu ifade edilmektedir. Okulların genel hedefleri uzak hedefler ve genel hedefler ile örtüşmek zorundadır. Ayrıca söz konusu bu iki hedefe göre daha açık ve sınırlı biçimde ifade edilmesi gerekmektedir. Hedefler, bir ders kapsamında öğrencilere kazandırılması öngörülen amaçlara yol göstericilik yapmaktadır. Bunun yanı sıra kişilere kazandırılması istenen beceri ve tutumlara da oldukça önemli etkide bulunmaktadır (Özçelik, 2010).

2.1.2. İçerik

Öğretim programı hazırlamanın ikinci aşaması niteliğindeki içerik aşamasında, öğrencilere ne öğretilim sorusunun yanıtı aranmaktadır. Bu soru, derslerin tema ve konuları ile ilgili olmaktadır (Özdemir, 2021). Konuların tespit edilmesiyle içerik aşamasına geçiş yapılmış olur. Bu noktada konuların, saptanmış olan hedeflerle örtüşmesi gerekir. Hedeflerin kapsamı içerisinde bulunan konularla, kazanımların en etkili şekilde öğrencilere aktarılmasının amaçlandığı ifade edilmektedir. Bundan dolayı içerik, belirlenmiş olan hedeflere ulaşılabilmesi bağlamında bireylere katkı sağlamakta, onları desteklemektedir (Çıtak, 2016). Öğretim programlarının tasarımında saptanan içeriklerin

kazanımların kapsamının dışında olmaması oldukça önemlidir. İçerikler ve hedeflerin birbirleriyle uyumlu olmaları sağlanmalıdır. Bunun yanında içeriklerin kişilerin yaş, fiziksel ve bilişsel gelişimleri gibi özellikleriyle de örtüşmesi beklenir. Ayrıca içerik ve hedef uyumunun toplumsal yaşam bakımından da oldukça önemli olduğu göz ardı edilmemelidir (Balım, 2020).

2.1.3. Eğitim Durumları (Öğrenme Yaşantıları)

Öğretim programı hazırlamanın üçüncü aşamasında eğitim durumları, başka bir ifadeyle öğrenme yaşantıları yer almaktadır. Bu aşama kapsamında, nasıl öğretelim sorusunun cevapları aranmaktadır. Eğitim durumları hedef ve kişilerin yaşantılarına yönelik olmak zorundadır. Bir uyumdan söz edilen eğitim durumlarında gerek öğretmenler gerekse de öğrenciler açısından bir öğrenme durumunun mevcut olduğu görülmektedir (Görgen, 2019). Eğitim durumları, kişilere öğrenme sırasında kılavuzluk yapan tüm etkinlik ve faaliyetleri kapsamaktadır. Bundan dolayı bir öğretim programının işlevsellik kazanmasıyla eğitim durumları arasında son derece güçlü bir ilişkinin varlığından söz edilmektedir. Çünkü eğitim durumlarının düzenlenmesinin ardından öğretim programları anlamlı duruma gelmektedir (Oral ve Yazar, 2020).

2.1.4. Değerlendirme

Öğretim programlarının son aşamasında değerlendirme süreci bulunmaktadır. Bu aşamada saptanmış olan hedeflere ulaşıp ulaşılamama durumunun ele alınması söz konusudur. Değerlendirme yapılırken öğretim programlarının bütün unsurlarının incelenmesi gerekmektedir. Hedeflere içerik ve eğitim durumları doğrultusunda hangi düzeyde ulaşılabildiği ya da ulaşılamadığının tespiti gerçekleştirilir. Şayet hedeflere ulaşılamadığı görülürse, bu başarısızlığın nedenlerine yönelik araştırmalar yapılır. Bununla birlikte kişilerin, öğretme-öğrenme süreçlerindeki gelişimleri de izlenir. Hedeflerle içerik ve eğitim durumları arasındaki ilişkiler bütün yanlarıyla ele alınmalıdır. Bu aşamada öğrenci gelişimi ve öğrenme yaşantılarının beraber bir bütün şeklinde gözden geçirilmesi esastır (Çıtak, 2016).

Demirel (2015) öğretim programlarının hazırlanma sürecinde bütün unsurların önemine vurgu yapmaktadır. Buna göre hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme süreçleriyle program geliştirme süreci arasında oldukça aktif ve dinamik etkileşimlerin yer aldığı altını çizmektedir. Uşun (2016)'unsa genel olarak program geliştirmeyle sosyoloji, kültür, ekonomi ve teknoloji sahalarında ortaya çıkan gelişmeler arasında

bulunan ilişkilere dikkat çekmektedir. Program geliştirme esnasında sosyoloji, kültür, ekonomi ve teknoloji gibi unsurların programların bütün faktörlerine etkide bulunduğunu ifade etmektedir. Bahsi geçmekte olan alanların program geliştirme süreçlerinde programların daha etkili, gerçeklerle örtüşen ve sağlıklı olma duruma ulaştırılmasında oldukça mühim rollerinin bulunduğunu dile getirmektedir. Bu noktaya kadar anlatılan hususlardan hareketle program geliştirmenin esasında bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca program geliştirmenin uygulanmasında elde edilmekte olan dönütlerle programların güncellenmesinin de gerekli olduğu ifade edilmelidir (Bedir, 2020). Öğretim programı aktif ve dinamik kişilerin hayatlarında son derece önemli bir yer tutmaktadır. Programdaki güncellemelerle verimlilik ve kalite düzeyinin yükseltilmesine destek olunmaktadır. Bu bağlamda program değerlendirmenin önem düzeyi bir kere daha anlaşılmaktadır. Nitekim öğretim programlarının güncellenmesi için çok doğru ve etkili değerlendirmelerin yapılması gerekir. Bu nedenle öğretim programı değerlendirme çalışmalarının önemsenmesi süreçlerde başarı sağlanabilmesinde çok kritik bir yere sahiptir (Demirtaş, 2017).

2.2. Fen Bilimleri 8. Sınıf Öğretim Programı

MEB 2018 yılında güncellediği Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Tüm bireylerin fen okuryazarı olarak yetiştirilebilmesini amaçlamakta olan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nın temel amaçlarının şöyle sıralandığı görülmektedir:

1. Astronomi, biyoloji, fizik, kimya, yer ve çevre bilimleri ile fen ve mühendislik uygulamalarına yönelik temel bilgilerin kazandırılması.
2. Doğanın keşfedilmesi ve insan-çevre arasındaki ilişkilerin anlaşılma süreçlerinde, bilimsel süreç becerileri ve bilimsel araştırma yaklaşımının benimsetilerek bu alanlarda karşı karşıya kalınan problemlere çözüm üretilmesi.
3. Birey, çevre ve toplum arasındaki karşılıklı etkileşimin fark ettirilmesi; toplum, ekonomi ve doğal kaynaklara yönelik sürdürülebilir kalkınma bilincinin geliştirilmesi.
4. Gündelik yaşam problemlerine yönelik sorumluluklar alınmasını ve bu problemlerin çözümünde fen bilimlerine yönelik bilgi, bilimsel süreç becerileri ve diğer yaşam becerilerinin kullanılabilmesine katkı sunmak.
5. Fen bilimleriyle alakalı kariyer bilincinin ve girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi.

6. Bilim insanları tarafından bilimsel bilginin ne şekilde oluşturulduğunu, oluşturulmakta olan bu bilgilerin geçtiği süreçleri ve yeni araştırmalar üzerinde ne şekilde kullanılabilceğinin anlaşılmasını sağlamak.

7. Doğa ve yakın çevrede meydana gelmekte olan olaylar hakkında ilgi ve merak uyandırılması, tutumların geliştirilmesi.

8. Bilimsel araştırmalarda güvenliğin önemini fark ettirerek güvenli çalışma bilincinin oluşturulması.

9. Sosyobilimsel konulardan yararlanarak muhakeme becerisinin, bilimsel düşünme alışkanlıklarının ve karar alma becerilerinin geliştirilmesi.

10. Evrensel ahlak değerlerinin, millî ve kültürel değerlerin, bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesine katkıda bulunmak.

2.3. Öğretim Programı'nda Alana Özgü Beceriler

a. Bilimsel Süreç Becerileri

b. Yaşam Becerileri (Analitik düşünme, Karar verme, Yaratıcı düşünme, Girişimcilik, İletişim, Takım çalışması, Mühendislik ve Tasarım Becerileri, Yenilikçi (inovatif) düşünme)

a. Bilimsel Süreç Becerileri: Bu alanda; gözlem yapma, ölçme, sınıflandırma, verileri kaydedebilme, hipotezler kurabilme, verilerden faydalanma ve modeller oluşturabilme, değişkenlerde değişiklik yapabilme ve kontrol etme, deney yapabilme biçimindeki bilim insanlarının çalışmaları esnasında kullanmakta oldukları beceriler yer almaktadır.

b. Yaşam Becerileri: Bu alanda; bilimsel bilgiye ulaşabilme ve bilimsel bilgiyi kullanabilmeye yönelik analitik düşünme, karar alma, yaratıcılık, girişimcilik, iletişim ve takım çalışması biçimindeki temel yaşam becerileri bulunmaktadır.

c. Mühendislik ve Tasarım Becerileri: Bu alandaysa, Fen Bilimlerinin Matematik, Teknoloji ve Mühendislik ile bütünleştirilmesi sağlanarak, sorunlara disiplinler arası bakış açısıyla, öğrencilerin buluş ve inovasyonlar yapabilme düzeyine ulaştırılarak, edinmiş oldukları beceri ve bilgileri doğru şekilde kullanarak ürünler oluşturabilmelerinin ve bu ürünlere hangi yöntemlerle katma değer kazandırılacaklarının sağlanması bulunmaktadır.

2.4. 8. Sınıf Fen Bilimleri Öğretim Programı Kazanımlar

MEB 2018 yılında güncellenen 8. Sınıflar için Fen Bilimleri öğretim programları aşağıdaki gibi ünite, konu, kazanım sayıları, ders saatleri ve yüzde dağılımları aşağıda verilmiştir.

8. SINIF						
No	Ünite Adı	Konu Alanı Adı	Kazanım Sayısı	Süre		
				Ders Saati	Yüzde %	
0 Fen, Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları	* Fen, Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları bölümündeki yönergelere göre öğrencilerden yıl içerisinde uygulamalar yapması beklenir.					
	1	Mevsimler ve İklim	Dünya ve Evren	3	14	9,7
	2	DNA ve Genetik Kod	Canlılar ve Yaşam	13	22	15,3
	3	Basınç	Fiziksel Olaylar	3	10	6,9
	4	Madde ve Endüstri	Madde ve Doğası	17	28	19,4
	5	Basit Makineler	Fiziksel Olaylar	2	10	6,9
	6	Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilimi	Canlılar ve Yaşam	12	24	16,7
	7	Elektrik Yükleri ve Elektrik Enerjisi	Fiziksel Olaylar	11	24	16,7
	Fen, Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları: Yıl Sonu Bilim Şenliği (Öğrencilerin yıl içerisinde ortaya çıkardıkları ürünü etkili bir şekilde sunmaları beklenir.)				12	8,3
Toplam			61	144	100	

Şekil 2. 8. sınıf fen bilimleri programı

Not: Şekil örneği “Millî Eğitim Bakanlığı (2018). İlköğretim fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı” künyeli çalışmadan alınmıştır.

8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına bakıldığında 7 ünite, 61 kazanımın bulunduğu görülmektedir ve bu ünite ve kazanımların 144 ders saatinde verilmesi öngörülmektedir. İlk bakışta dahi kazanım sayısının fazla olduğu ve sürenin ders saatlerinin kusursuz şekilde kullanılmasının gerekli olduğu dikkat çekmektedir.

2.5. Türkiye’ de Fen Öğretimi

Türkiye’de uygulanmakta olan fen öğretiminin en doğru şekilde anlaşılabilmesi için Fen Bilimleri Öğretim Programlarının tarihsel gelişiminin detaylı şekilde incelenmesi icap etmektedir. Avrupa’da ortaya çıktığı görülen Rönesans ve Reform hareketlerinin yeterince doğru okunmaması, sanayileşme hamlelerinin zamanında yapılamaması, matbaanın

getirilmesinde geç kalınması, medreselerde din içerikli eğitimlerin ağırlıklı bir şekilde verilmesi ve eğitime ayrılan bütçelerin yeterli olmaması, batıda meydana gelen gelişmelerin göz ardı edilmesi gibi nedenlerle Fen Bilimleri Türkiye'ye erken girememiştir. Fen Bilimlerinin Türk eğitim sistemine geç girmesi öğretimde aksamalara sebebiyet vermiş, çağdaş, objektif, somut ve verimli düşünme metotlarından uzak kalınmasına, bilim-teknoloji ve ekonomi bakımından çok uzun süre devam etmiş olan yenileşme hareketlerinden arzu edilen sonuçların alınamamasına sebep olmuştur.

Türkiye'de Fen Bilimleri dersi, ilköğretim okullarında Fen Bilimleri, orta öğretim kurumları içerisinde Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerine ayrılarak işlenmekle beraber bu ders üniversitelerde bu alt disiplinlerin kendi içlerinde alt dallara ayrılması ile gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de öğretim programları belirleme yöntemi, şu basamaklar doğrultusunda yapılmaktadır; MEB Talim ve Terbiye Kurulu bütün derslere ait temel amaçları genel ifadeler halinde tespit ederek, ders içeriklerinin konu başlıkları halinde sıralanmasını sağlar. Hazırlanmış olan bu belge Talim ve Terbiye Kurulu tarafından yayımlandığı anda kesinlik kazanır ve hazırlanan öğretim programlarına uygun şekilde tasarlanan kitaplar, ders kitabı şeklinde kabul edilmesiyle söz konusu bu süreç tamamlanmış olur (Topsakal, 2006).

Öğretim faaliyetlerine yönelik programların belirlenmesinin yanında eğitimci bireylerin de Fen Bilimlerine ait konulara hâkim olmaları, derslerin işlenişinde doğru yöntem ve teknikleri kullanabilmeleri son derece büyük bir önem arz etmektedir. Fen Bilimleri konularının önemli bir bölümü günlük yaşamda karşılığını bulmaktadır, soyut konuların rahatça somutlaştırılması da mümkündür. Buna karşın öğrenciler lise ve üniversite yerleşme sınavlarında Fen Bilimleri soruları karşısında oldukça zorluk çekmektedirler. Türkiye'de öğrenim gören öğrencilerin Fen Bilimleri dersinde başarılı olamamalarının çok sayıda sebebi bulunabilmektedir. Bu nedenlerden bazıları; konu sayısındaki fazlalık ve bu konuların öğrencilere geleneksel yöntemlerle öğretilme çabasıdır (Bağcı Kılıç, 2002). Yeni müfredat programına göz atıldığında Türk Eğitim Sisteminde öteden beri yer verilen ezbercilik anlayışının ortadan kaldırılmasının amaçlandığı rahatlıkla görülebilmektedir. Türkiye'nin uluslararası standart sınavlarında (PISA, TIMSS) başarılı olamamasının en önemli nedenlerinden birisi olarak ifade edilen ezberci anlayışın yeni program ile yok edileceği düşünülmektedir (Güven ve İşcan, 2006). Bunun yanı sıra Türkiye'de öğrencilerin eğitim giderlerine ayrılan bütçenin Avrupa Birliği'ne bağlı ülkelerin öğrenci başına düşmekte olan rakamların oldukça gerisinde olduğunu da ifade etmek gerekir. Türkiye'de öğrenci başına düşen eğitim harcamasının 390 dolara tekabül

ettiği görülürken, ortalama Avrupa Birliği ülkelerindeki öğrenci başı eğitim giderlerinin 4 bin dolara kadar ulaştığı dikkat çekmektedir. Bu ekonomik uçurumun da Türkiye'nin uluslararası sınavlarda son sıralara düşmesinde başka bir neden olarak sayılabilmesi mümkün olacaktır (Ekizceli, 2006). Türkiye'de yapılmış olan bilimsel araştırmalarda öğrencilerin Fen Bilimleri dersine ilişkin tutum seviyelerinin, bir üst sınıfa geçtikten sonra düşüş gösterdiği göze çarpmaktadır. Buna karşın Fen Bilimleri dersine ilişkin pozitif tutumların oluşturulması Fen Bilimlerinin kuşkusuz ki en önemli hedefleri arasında yer almaktadır. Çünkü bu derse ilişkin pozitif tutumlar beraberinde akademik başarıyı, öğrencilerde bilimsel düşünme becerilerinin geliştirilmesini, bu kişilerin fen alanlarına yönelim göstermelerini sağlamaktadır (Altınok ve Açıkgöz, 2006).

2.6. Eğitimde Program Geliştirme

Bütün alanlarda olduğu gibi fen alanında yaşanan gelişme ve değişimler de bireylerin yaşam şekillerine etkide bulunmaktadır. Kişilerin araştırma, sorgulama ve gereken çözüm yollarına yönelik üretim yapabilmeleri için bilimsel gelişmelerden haberdar olmalarının önemi çok büyüktür. Bunun ise çağdaş eğitim programlarının geliştirilebilmesi ve çağın gerekliliklerine uygun pozisyona getirilmesiyle mümkün olabileceği göz ardı edilmemelidir (Varış, 1996). MEB'in de zaman zaman söz konusu bu gereklilikleri dikkate alarak program geliştirmede anlayışında süreklilik, günümüzde yaşanan bilimsel gelişmeler ve yeni yöntem ve teknikler paralelinde Fen Bilimleri Programlarında değişiklikler yaptığı görülmektedir.

Eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesinin bir kereye özgü bir faaliyet olmadığını dile getirmek gerekir. Bu durumda gelişmeden söz etmek mümkün değildir. Bundan dolayı, eğitimde program geliştirme etkinliklerinin süreklilik kazanması son derece önemli görülmektedir (Çağlar, 2015). Tyler program geliştirmeyi, öğelerin seçimi, seçilmiş olan öğelerin yatay ve dikey biçimde örgütlenmesi sonucunda elde edilen; temeli süreklilik, kademelilik, yaşantılar arasında bütünlüklilik olan bir bütünlük olarak tanımlamaktadır (Bilen, 1996). Bu tanıma göre program geliştirmenin, eğitim programlarının amaç, içerikler, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme unsurları arasındaki aktif ilişkiler bütünü şeklinde tanımlamasını yapmak mümkündür (Erişen, 1997; Demirel, 2005). Bu tanımlamada programın dört temel ögesi vurgulanmaktadır. Yani program geliştirme, Milli Eğitim ve okulların amaçlarının gerçekleştirilebilmesi adına düzenlenen içerikler ve faaliyetlerin; uygun yöntem, teknik ve materyaller yoluyla geliştirilmesi için ortak çalışma ve değerlendirmelerin yapıldığı bir çabalar bütünüdür

(Erişen, 1997). Yaşar (2014) ise program geliştirmeyi “yeni bir programın hazırlanarak uygulanması ve uygulamaya dair sonuçların değerlendirmesinin yapılarak geliştirilme süreci” veya “mevcut durumda uygulanan bir programın aksaklık gösteren ya da çalışmayan kısımlarının araştırmaların sonucunda düzeltilerek işlevsel duruma getirilme süreci” şeklinde tanımlamaktadır. Sönmez (2005) ise bu kavramı, değerlendirme sonuçları doğrultusunda eğitim planlarının tekrar düzenlenmesi ve yürütülmesi olarak ifade etmektedir.

Program geliştirme süreçlerinde ülkelerin eğitim felsefeleri, sosyolojik ve ekonomik değişimler ve gelişmeler mevcut eğitim programlarında öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verilemez hale gelmesine neden olabilir. Bundan dolayı tasarlanacak olan programların çağa uygun ve değişime açık olması oldukça önemlidir (Binbaşoğlu, 1983).

Program geliştirme süreci planlama, geliştirme, uygulama ve değerlendirme aşamalarından meydana gelmektedir. Bu süreçte bütün bileşenler birbirleri ile etkileşim halindedir ve diğer bileşenlere önemli etkiler yapmaktadırlar (Erden, 1998; Çıray Özkara, 2016). Bunun yanı sıra bu süreç içerisinde edinilen verilerin ışığında programların yeniden düzenlenmeleri de program geliştirme süreci kapsamında bulunmaktadır. Bu noktadan yola çıkılarak program geliştirmenin süreklilik gerektiren bir faaliyet olduğunun ifade edilmesi mümkündür (Erden, 1998). Program geliştirme süreci öğrencilerin kişisel, akademik ve profesyonel öğrenme durumlarına ve gelişmelerine katkıda bulunan eğitimler alabilmelerini sağlamaktadır. Program aşağıda sıralanan amaçlarla geliştirilmektedir (Çıray Özkara, 2016):

- Öğretme ve öğrenme süreçlerini yönlendirebilmek.
- Topluma bilgileri yayabilmek.
- Güncel bilgilerin yeni nesillere miras olarak aktarılmasına katkı sağlamak.
- Toplumun yeni durum ve değişimlere ayak uydurabilmesine yardım etmek.
- Toplumun hedeflenen bilgileri edinebilmesine katkı sunmak.

Program geliştirmenin amaçlarından bazılarını Karip (2005) aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- *Eğitimde niteliğin artırılması ve eşitliğin sağlanması ihtiyacı.*
- *Ekonomi ve demokrasiye duyarlı bir eğitim ihtiyacı.*
- *Küresel değerlerin göz önünde bulundurularak bireysel ve milli değerlerin geliştirilmesi ihtiyacı.*

- *Ekonomik ve toplumsal gelişmelerin sonucu olarak, kişilerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözebilme, karar alma ve iş birliği becerilerini kazanabilmelerinin çok büyük önem kazanmış olması.*
- *Kendilerini ifade edebilen, iletişim kurabilen, girişimci yurttaşlar yetiştirme ihtiyacı.*
- *Okullarda kazandırılmaya çalışılan yaşam şekilleriyle gerçek dünyanın çoğu zaman benzerlik göstermemesi.*
- *Mevcut öğretim programlarında öğrencilerin önemli bir çoğunluğunda okula, öğrenmeye, okumaya karşı isteksiz tutumlar görülmesi.*

Amaçlar göz önünde bulundurulmak suretiyle belli başlı programların geliştirildiği ifade edilmektedir. Program geliştirme, süreç ve uygulamaların iç içe oldukları işlevsel, bütün unsurların dikkate alınması gereken geniş kapsamlı, bilim ve teknolojinin izlenerek devamlı geliştirilmesi icap eden ve uzmanlık gerektiren bir alan olarak tanımlanmaktadır (Esener,1993).

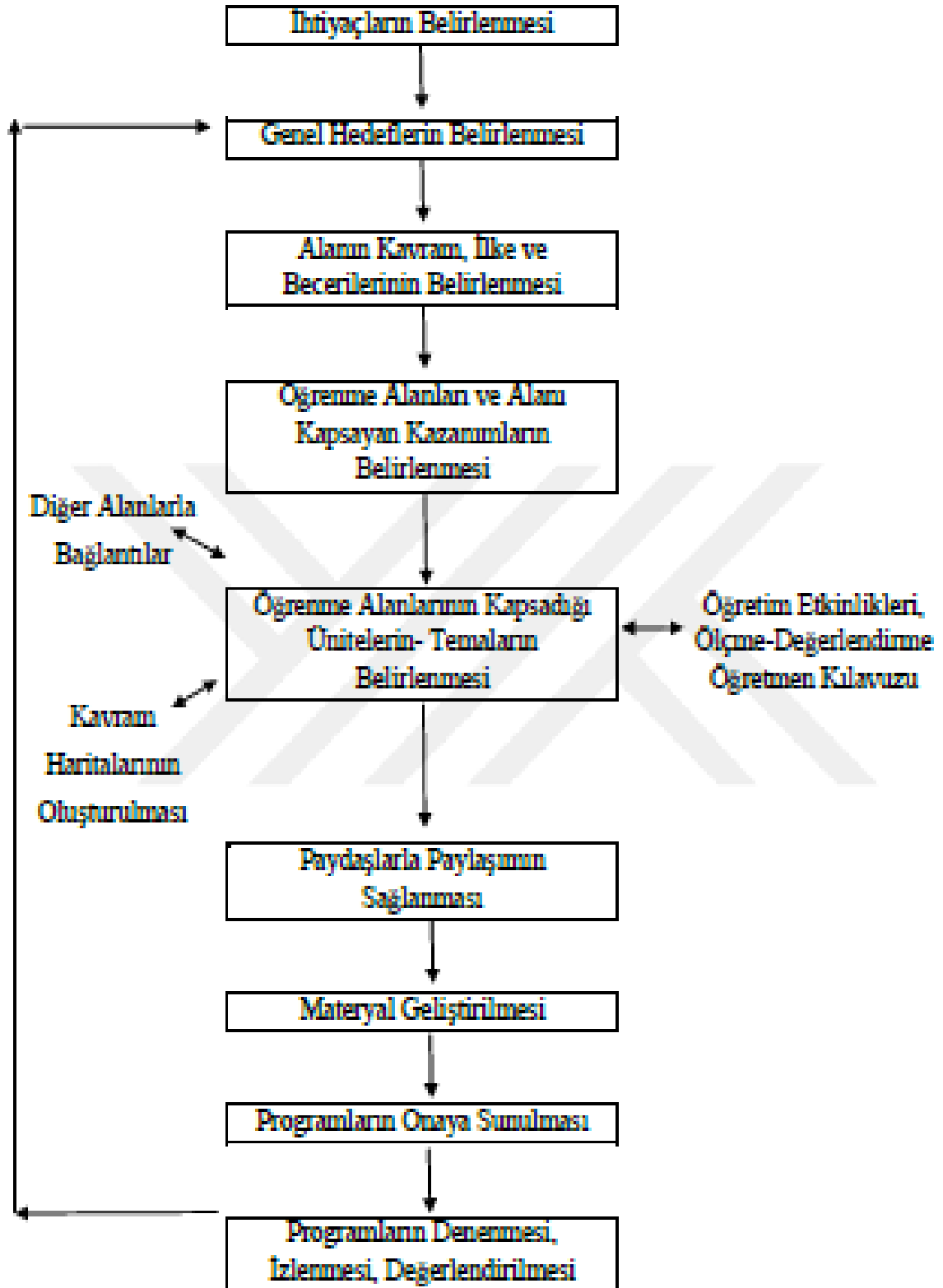
Bilim ve Fen alanındaki gelişme ve değişimler doğrultusunda kişilerin gereksinimlerine cevap verilebilmesi adına küresel ölçekte belli başlı program geliştirme modellerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Modelin, mevcut olgunun somut bir örneğini oluşturduğu dile getirilmektedir. Program geliştirme modelleri, program tasarımcılarına belli başlı yöntem ve ilkelere vurgu yaparak bu süreçleri kavramsallaştırabilmelerine yardım etmektedir (Çıray Özkara, 2016). Bunun yanı sıra; programın birtakım öğelerine yol gösterebilir, program geliştirme süreçlerinin belli başlı evrelerine ışık tutabilir, program etkinliklerine yönelik çerçeveler sağlayabilir, söz konusu süreçlerin bileşen unsurları arasında bulunan ilişkileri belirleyebilir (Çıray Özkara,2016).

Günümüzde oldukça sık bir şekilde kullanılmakta olan program geliştirme modellerinin bazıları Tyler Modeli, Taba Modeli, Taba-Tyler Modeli, Tanner ve Tanner Modeli, Kerr Modeli, Davies Modeli" olarak bilinmektedir. Türkiye" deyse Prof. Dr. Özcan Demirel ve MEB tarafından geliştirilmiş olan program geliştirme modellerinin kullanıldığı görülmektedir (Karip, 2005).

2.7. MEB Program Geliştirme Modeli

MEB Program Geliştirme Modelinde de Taba-Tyler program geliştirme modelindeki gibi ihtiyaçların saptanmasının yer aldığı görülmektedir. Demirel (2014), MEB'in 2004 yılı içerisinde kabul ettiği bu modelin, önceki modellerde pek de farklı olmadığını ifade etmektedir. Yeni model kapsamında genel hedeflerin becerilere,

becerilerin kazanımlara doğru bir geçişi göze çarpmaktadır ve materyal geliştirmeye yönelik çalışmalar oldukça önemsenmektedir. Bunun yanında disiplinler arası yaklaşımın bu model içerisinde bulunduğu ifade edilmektedir.

Şekil 3. MEB program geliştirme modeli

Not: Şekil örneği “Demirel, Ö. (2014). Eğitimde program geliştirme (21. bs.). Ankara: Pegem.” künyeli çalışmadan alınmıştır.

2.8. İlgili Araştırmalar

Kubat (2015) aracılığı ile yürütülen araştırmada 5. sınıf fen bilimleri kazanımlarının karma yöntem kullanılarak içeriklerle örüntüsü, öğrenme-öğretme süreçlerine uygunluk durumu, kazanımların gerçekleştirilebilmesi adına ne tür yöntem ve tekniklere başvurulduğu, okulların fiziksel ve teknolojik şartları, değerlendirmeye yönelik yöntemler biçimindeki değişkenler bağlamında incelendiği görülmektedir. Araştırma sonucunda kazanımların bilişsel bakımdan yeterli görüldüğü, programın uygulanabilirlik durumu bakımından öğretmen görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu, cinsiyete göre herhangi bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunlarla beraber içeriğin yetersiz bulunduğu ve birtakım eksikliklerin bulunduğu, öğretmenlerin genel olarak deney, soru-cevap, iş birliği odaklı öğrenme, proje ve istasyon gibi yöntemleri kullandıkları, okulların fiziksel ve teknolojik koşullarının yeterli olmadığı, çoğu kez sonuç odaklı değerlendirmelerin yapıldığı da tespit edilmiştir.

Çağlar (2015) tarafından konuya yönelik olarak yapıldığı görülen bir başka araştırmada öğretmen bireylerin 2013 Fen Bilimleri Öğretim Programı hakkında cinsiyet, mesleki deneyim, okulda çalışılan süreler, mezuniyet durumu, hizmet içi eğitimlerden yararlanma durumu, fen bilimleri hakkında okunmuş olan kitap sayıları, derslerine girilmekte olan sınıf seviyeleri ve sınıf mevcudu gibi değişkenler bağlamında öğretmen görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma neticesinde katılımcıların yeni programı oldukça olumlu ve çağdaş buldukları, kadın öğretmenlerin erkeklere nazaran daha olumlu tutumlara sahip olduğu, mesleki deneyim bakımından herhangi bir farklılığın bulunmadığı, eğitim enstitüsü mezunu olan öğretmenlerin tutum seviyelerinin daha yüksek olduğu, hizmet içi eğitimleri almamış olan öğretmen bireylerin söz konusu programı daha etkili buldukları, fen bilimleri hakkında okunan kitap sayılarının bu program açısından bir tutum farklılığı yansıtmadığı gibi sonuçlar elde edilmiştir.

Can (2015) tarafından yapılan çalışmada 3. ve 4. sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin yenilenmiş olan 2013 Fen Bilimleri Öğretim Programıyla ilgili hizmet içi eğitimlerden yararlanma durumlarına, yeni programı inceleyip incelemediklerine, içerik bilgisine sahip olma, cinsiyet türü, mesleki deneyim gibi değişkenler bağlamında öğretmen

görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmada betimsel tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyetin herhangi bir farklılık oluşturmadığı, çalışma süreleri 1 ile 10 arasında olan öğretmenlerin söz konusu programı daha olumlu karşıladıkları, faaliyetlerde kullanılmakta olan yöntem ve tekniklerin öğrenciler için faydalı olduğu ve genel anlamda yeni programın eskisine oranla olumlu karşılandığı sonucu elde edilmiştir.

Özcan ve Düzgünoğlu (2017), tarafından 2017 Taslak Fen Bilimleri Dersi Programı hakkındaki öğretmen görüşlerinin ele alındığı çalışmada olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların programda çok sık değişikliğe gidildiğini, konu ekleme, çıkarma ve sıralama faaliyetlerinin hangi kriterler doğrultusunda yapıldığını anlamadıkları, program kapsamında sık bir şekilde vurgulanmış olan Fen ve Mühendislik uygulamasını negatif ve yetersiz gördükleri tespit edilmiştir.

Bahar, Yener, Yılmaz, Emen, Gürer (2018) ortaklığı ile gerçekleştirildiği görülen araştırmada Fen Bilimleri Öğretim programı içerisinde yer alan kazanım değişiklikleri ile Fen, Matematik, Mühendislik entegrasyonu ele alınmıştır. Bu araştırmada doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda Fen, Mühendislik ve girişimcilik uygulamalarının öğrenciler tarafından tatbik edilmesinin ve bilim şenliklerinin tertip edilmesinin öğrencilerin motivasyon ve ilgi seviyelerini oldukça artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesine kullanılan istatistiksel işlemler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde ve nitel bir çalışma olarak yapılacaktır. Betimsel tarama var olan durum ya da olayları betimsel biçimde ortaya koyma, tespit etmeye yönelik çalışmalardır (Karasar, 2012). Çalışmanın nitel olması da verilerin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmasından dolayıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim yılında Denizli ili Merkezefendi ilçesinde resmi okullarda görev yapan Fen Bilimleri öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende 352 Fen Bilimleri öğretmeni bulunmaktadır. Araştırma evrenini temsil edecek şekilde 15-20 öğretmen “Amaçlı örnekleme” yöntemiyle seçilerek veri bu öğretmenlerden toplanmıştır.

Araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren Fen Bilimleri öğretmenlerinin kişisel özelliklerine göre dağılımları Tablo 3.1 ve 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Dağılımı

Kıdem	Cinsiyet	Okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik yapısı
14	Erkek	Orta
11	Kadın	Orta
11	Kadın	Alt
15	Kadın	Orta
11	Kadın	Alt
15	Erkek	Orta
14	Kadın	Orta
18	Kadın	Üst
12	Kadın	Üst
15	Kadın	Orta
22	Erkek	Orta
12	Kadın	Orta
15	Erkek	Orta
8	Kadın	Orta
15	Erkek	Orta
12	Erkek	Orta
15	Kadın	Orta

17	Erkek	Orta
14	Erkek	Orta
19	Kadın	Orta

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri Kategorik Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Kıdem	8-15 yıl	16	80,0
	16-22 yıl	4	20,0
Cinsiyet	Kadın	12	60,0
	Erkek	8	40,0
	Alt	2	10,0
Okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik yapısı	Orta	16	80,0
	Üst	2	10,0

Tablo 3.1 ve 3.2’de araştırmanın gönüllü katılımcıları olan Fen Bilimleri öğretmenlerinin dağılımları verilmiştir. Tablolarda görüldüğü gibi öğretmenlerin kıdem olarak 8 yıl ile 15 yıl aralığında ve %80,0’i yıl aralığında yer alırken % 20,0’si de 16-22 yılları arasında kıdeme sahiptir. Örneklem olan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı % 60,0’ının kadın olduğu görülürken % 40,0’ı ise erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik yapısı dağılımının % 10,0’arlık kesimleri alt ve üst seviyede iken % 80,0’i ise orta seviyede olarak belirtmektedir. Okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik yapısını öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşacaktır. Ölçeğin birinci bölümünde öğretmenlere ait kıdem, cinsiyet ve okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik düzeyi soruları bulunmaktadır.

İkinci bölümde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik görüşlerini tespit etmeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu yer alacaktır. Görüşme formunda sırasıyla şu sorular yer almaktadır:

1. Yenilenen 8.sınıf Fen Bilimleri Dersi Programındaki kazanım sayılarının değişikliği ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
2. Yenilenen 8.sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının içeriğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Yenilenen 8.sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

4. Yenilenen 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programındaki hedeflerin kazandırılabilmesi için ders saatlerinin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Yenilenen 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programında 21.yüzyıl becerilerinden olan eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve inovasyon becerilerini kazandırmaya yönelik yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Yenilenen 8.sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ‘Yaşama Yakınlık İlkesi ‘ ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
7. Yenilenen 8.sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı memnuniyet durumunuza karşı görüşleriniz nelerdir, sebepleri ile kısaca açıkla mısınız?

3.4. Verilerin Toplanması

Denizli ili Merkezefendi ilçesinde resmi ortaokullarda görev yapan Fen Bilimleri öğretmenleriyle görüşmek üzere ortaokullara gidilmiştir. Araştırma hakkında bilgi verilerek istekli olan Fen Bilimleri öğretmenlerine Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik yukarıda belirtilen sorular yöneltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşme 18-25 dakika sürmüştür. Her sorudan sonra görüşmeciye verdiği cevap okunmuş ve onaylaması istenmiştir. Görüşme soruları bitiminde görüşmeciye teşekkür edilerek görüşme bitirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

2022-2023 eğitim öğretim yılında Merkezefendi ilçesinde görev yapan Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri cevapların analizinde Corbin ve Strauss (1990) çalışmalarında belirttikleri 4 aşamalı yöntem izlenmiştir. Bunlar;

1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi
3. Bulguların tanımlanması
4. Bulguların yorumlanması

Yorumlamalarda doğrudan alıntılar kullanılarak yorumlar desteklenecektir. Çözümlemelerde öğretmenler (Ö1, Ö2 ....) şeklinde kodlanarak görüşmecilerin kişisel bilgileri, okulları, ad ve soyadları, araştırma etiği ve kişisel verilerin güvenliği yasasından dolayı paylaşılmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

8. Sınıf Fen Bilimleri dersi öğretmenlerinin Fen Bilimleri Programına yönelik görüşleri ele alınarak elde edilen verilerin analizleri aşağıda verilmiştir.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Kazanımlarının Yeterliliğine İlişkin Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu	17	85,0
Olumsuz	3	15,0

Tablo 4.1’de 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri *olumlu ve olumsuz* başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel olarak (n=17) olumlu şeklinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında olumsuz şeklinde görüş bildirenlerin (n=3) de olduğu görülmektedir.

8.Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *olumlu* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

*Daha ideal olduğunu düşünüyorum, önceden çok fazla kazanım vardı ve öğrencilere çok fazla bilgi yüklemesi yapılıyor son üniteler yetişmiyordu şuan daha sade ve güzel oldu.(G1)
Kazanımların azaltılması,fazla bilgi birikiminin azalmasına sebep olmuş.Bence kazanımların azaltılması olumludur.(G3, G4)*

Yerinde bir karar oldu aşırı fazla yoğun bir programdı.(G6)

Kazanım sayıları yeterli (G8, G9)

Kâğıt üzerinde kazanım sayısının değişmesi ve geliştirilmesi iyi olmuş.(G10)

Kazanım yeterlidir.(G11,G14)

Kazanımların sadeleştirilip, yaşama yakın seçilmesi uygulanabilir olmasını sağlamış.(G12)

Kazanımlar hafifletilmiş, günlük yaşamla ilişkilendirilmiş.(G13)

Kazanım sayılarının azaltılması iyi olmuş. Böylelikle öğrenciler gereğinden fazla bilgi içinde boğulmuyorlar. Konular için gerekli olan kısmı alıp, strese gitmiyorlar.(G15)

Kazanımlar hafifletilmiş, günlük yaşamla bağdaştırılmış ve ağır bilgiler elenmiş.(G16)

Kazanımların hafifletilmesi ve günlük yaşamla ilişkilendirilmesi uygulanabilirliği açısından faydalı olmuştur.(G17)

Bu değişikliklerin öğrencilerin fen bilimleri konularına daha derinlemesine bir anlayış kazanmalarına yardımcı olabileceği yönündedir. Daha az kazanım sayısına odaklanarak, öğrencilerin fen bilimleri konularına daha kapsamlı bir bakış açısı kazanmaları ve bu konuları daha derinlemesine anlamaları mümkün olabilir.(G18)

Programda öğretmenlerin daha esnek bir müfredat sunarak fen bilimleri konularını daha zenginleştirebilecekleri ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına daha fazla uyum sağlayabilecekleri düşüncesindeyim. Bu, öğrencilerin fen bilimleri konularına daha fazla ilgi duymalarına ve öğrenmeye karşı daha istekli olmalarına yardımcı olabilir. (G19)

Değişen fen bilimleri öğretim programında değişen kazanım sayıları hakkında görüşüm, öğrencilerin fen bilimleri konularına daha derinlemesine bir anlayış kazanmalarına yardımcı olabileceği, ancak aynı zamanda öğrencilerin sınavlara hazırlanırken eksiklikler yaşayabilecekleri ve fen bilimleri konularına yeterince hakim olmaları için gerekli olan deneyimlerin sağlanmasının önemli olduğu yönündedir. (G20)

8.Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *olumsuz* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

2018 yılından sonra kazanımların azaldığını düşünüyorum. Düşürülmesi iyi olmadı bence.(G2)

Yeterince güncel değil.(G5)

Yetersiz.(G7)

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi İçeriklerinin Yeterliliğine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Yeterli	15	75,0
Yetersiz	5	25,0

Tablo 4.2’de 8. sınıf fen bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri *yeterli ve yetersiz* başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel olarak (n=15) yeterli şeklinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında yetersiz şeklinde görüş bildirenlerin (n=5) de olduğu görülmektedir.

8.Sınıf Fen Bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yeterli* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Bu düzeydeki öğrencilere göre bence yeterli. Daha fazlası hem öğrenciye hem de zamana karşı uygun değil.(G1)

Birçok konularda yeterli içerikler. (G2, G4, G6, G9, G14)

Program içeriği yeterli olabilir ama MEB ders kitaplarının bu konuda yetersiz kaldığını düşünmekteyim. (G10)

İçerik yeterlidir. Öğrencinin konuyu anlaması için uygun yeterliliğe sahiptir.(G12)

Ünite sonunda etkinliklerin olması olumlu ve içerik yeterlidir.(G13)

Bence 8.sınıf için yeterli bir içerik programı olmuş. (G15)
İçerik gayet yeterli, verilmesi gereken ana konular veriliyor. (G16)
Program içeriği yeterli, ancak ders kitapları bu konuda biraz eksik kalıyor. (17)
Değişen fen bilimleri öğretim programının içeriği konusunda görüşüm, programın öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri ile donanmalarına yardımcı olacak şekilde tasarlandığını düşünüyorum. Program, öğrencilerin bilimsel düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme, analiz ve sentez yapma gibi becerilerini geliştirmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. (G18)
Programın öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri ile donanmalarına yardımcı olacak şekilde tasarlandığını düşünüyorum. Ancak, programın içeriğinin yoğunluğu ve kapsamı konusunda bazı endişelerin olduğunu da kabul ediyorum. Bu nedenle, programın iyileştirilmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermesi için düzenli olarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum.(G20)

8. sınıf fen bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yetersiz* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Yetersiz buluyorum fazla sadeleştirilmiş.(G3, G5, G7)
Kitaplar sınavlara hazırlık açısından eksik kalıyor.(G11)
Programda yer alan bazı konular öğrencilerin yaşına ve seviyesine göre uygun olmadığı düşünülebilir. Ayrıca, programda yer alan bazı konuların öğrencilerin anlaması için daha iyi açıklanması ve daha kolaylaştırılması gerektiği de öne sürülebilir.(G19)

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programını Uygulanabilirliğine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Uygulanabilir	18	90,0
Köy okullarında uygulanamaz	2	10,0

Tablo 4.3’te 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri *uygulanabilir ve köy okullarında uygulanamaz* başlıkları altında incelenmiştir.8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel olarak (n=18) uygulanabilir şeklinde görüş olduğu görülmektedir. Bunun yanında köy okullarında uygulanamaz şeklinde görüş bildirenlerin (n=2) de olduğu görülmektedir.

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinden *uygulanabilir* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Tek sıkıntı okullardaki fiziksel yeterlilikler özellikle laboratuvar eksikliği, bence gayet uygulanabilir bir program.(G1)
Okulların fiziki şartları uygunsa, atölyeler, laboratuvarlarda yeterli malzeme var ise uygulanabilirliği mevcut.(G2)
Uygulanabilir konular var fakat ders kitaplarında örnek uygulamalar artırılmalı

Programın uygulanması kolay, konular anlaşılır şekilde. (G3, G6)
Uygulanması kolaydır fakat öğretmenlerin kendini geliştirmesi ve yenilemesi gereken hususlar bulunmaktadır. (Sitem etkinlikleri sosyo bilimsel muhakemeler, argümantasyon gibi).(G7)
Genellikle uygulanabilir etkinlikler.(G8, G9, G11, G12, G15, G17)
Okulun fiziksel şartları yeterli ise (laboratuvar ve malzeme gibi) uygulanabilir olduğunu düşünüyorum. (G10)
Okul şartları ve imkânları doğrultusunda program uygulanabilir durumdadır.(G13)
Uygulama ve anlaşılabilirlik olarak öğrenme yaşına uygun buluyorum.(G14)
Program basitleştirildiği için, uygulamasında oldukça iyi olmuş.(G16)
Programın öğretmenler ve öğrenciler tarafından kolayca uygulanabileceği yönündedir. Program, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeyi hedeflediği için uygulamalı çalışmalar, projeler ve deneyler gibi etkinliklerin yer alması, öğrencilerin öğrenmelerini daha keyifli hale getirecek ve öğrenmeyi daha kalıcı kılacaktır.(G18)
Yenilenen 8. sınıf Fen Bilimleri Dersi Programı, uygulanabilirliği açısından olumlu bir görüşe sahibim. güncel ve uygulanabilir konuların ele alınması, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artıracak şekilde tasarlandığı için uygulanması kolay olacaktır.(G20)

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yetersiz* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Öğretmenlerin programdaki uygulamalı çalışmaların ve projelerin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmayabileceği düşünülebilir. Ayrıca, programın uygulanması için gerekli olan materyallerin yetersizliği veya maliyeti de bir diğer sorun olarak karşımıza çıkabilir.(G5, G19)

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içerik, kazanım ve ders saati yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Ders Saati Yeterliliğine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Yetersiz	16	80,0
Yeterli	4	20,0

Tablo 4.4’te 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri *yetersiz ve yeterli* başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel olarak (n=16) *yetersiz* şeklinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında *yeterli* şeklinde görüş bildirenlerin (n=4) de olduğu görülmektedir.

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yetersiz* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Öğrenci merkezli, proje tabanlı, ürün oluşturma dikkate alındığında ders saatleri yetersiz kalıyor. (G1, G2, G5)

Hedeflerin kazandırılması için deneyler yapılmalı. Hemen hemen her hedefin kazanımını vermek için de ders saati yeterli değil.(G4)
Bence yeterli değil, uygulama için yeterli zaman kalmıyor.(G6)
Üst düzey becerilerin kazandırılabilmesi için ders saati artırılmalıdır.(G7)
Ders saati yetersiz etkinlikler için zaman yetmiyor.(G8, G9)
Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Özellikle bazı üniteler için verilen ders saati çok yetersiz kalıyor .(G10, G11)
Hedeflerin kazandırılıp, uygulama yapılabilmesi için ders saatleri yetersizdir.(G12)
Konuların işlenmesi konusunda ders saati yeterli olmadığına rağmen uygulama ve etkinlikler için yeterli değildir.(G13)
Ders saati eklemesi yapılabilir soru çözümü ve kazanımların iyi anlaşılabilmesi için.(G14)
Ders programındaki kazanımların verilmesi için ders saati yeterli değildir. Çünkü deney ve uygulama yapılacak konular çok fazla ve ders saati sadece konuyu anlatma yeterli olsa da, uygulamalar için yeterli değil.(G15)
Ders saatleri program içindeki bütün uygulamaları yapmak için yetersiz kalıyor. (G16)
Ders saatinin yeterliliği sadece ders saati sayısı ile ilgili değildir. Derslerde öğrencilere verilen ödevlerin miktarı ve zorluğu da ders saatinin yeterliliğini etkileyebilir. Programın hedeflerini kazandırabilmek için öğrencilerin düzenli olarak ödevler yapmaları ve uygulamalı çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin ödevlerin miktarı ve zorluğunu ders saati sayısı ile uyumlu bir şekilde planlaması önemlidir. Bu çerçevede ders saatleri yetersizdir.(G19)

8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yeterli* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Konuların işlenip, yetiştirilmesi için ders saati yeterlidir.(G3, G17)
Yenilenen 8. sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının hedeflerini tam olarak kazandırabilmek için ders saatinin yeterliliği önemlidir. Programdaki hedeflerin kazandırılabilmesi için yeterli zaman ayrılması gerekmektedir. Bu nedenle, ders saati sayısının yeterli olması, öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarına ve uygulamalı çalışmalar yapmalarına olanak sağlayacaktır.(G18)
Hedeflerin kazandırılabilmesi için ders saatinin yeterliliği büyük önem taşımaktadır. Programdaki konuların anlaşılması ve uygulanabilmesi için yeterli zaman ayrılması, öğrencilerin ödevler ve uygulamalı çalışmalar ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu açıdan ders saatleri yeterli denebilir.(G20)

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Kazanımlarının Öğrencilere 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Yeterliliğine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Yüksek yeterlikte	12	60
Düşük yeterlikte	8	40

Tablo 4.5’te 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri *Yüksek*

yeterlikte ve düşük yeterlikte başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel olarak (n=12) yüksek yeterlikte şeklinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında düşük yeterlikte şeklinde görüş bildirenlerin (n=8) de olduğu görülmektedir.

Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *yüksek yeterlikte* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Ünite sonu kazanımlarda proje tabanlı, kendini ifade edebileceği, ürün geliştirebileceği, disiplinler arası ilişki kurmasına katkı sağlayan kazanımlar mevcut .(G2)

Program değişen, teknoloji ve güncel konuları içeriyor.(G4, G6, G7, G8, G14)

Program eleştirel düşünme ve problem çözmeye yönelik yeterlilikleri kazandırmaya oldukça uygun.(G15)

Öğrenciler programın içine dahil edilmiş yaparak yaşayarak öğreniyorlar. Bu durum yaratıcı düşüncelerini, problem çözme becerilerini geliştiriyor.(G16)

Program 21. Yüzyıl becerilerini, öğrencilerin eleştirel düşüncelerini, problem çözme becerilerini geliştirmeye yöneliktir.(G17)

Yenilenen 8. sınıf Fen Bilimleri Dersi Programı, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve inovasyon becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak tasarlanmıştır. Programda yer alan öğrenme materyalleri, ödevler ve uygulamalı çalışmalar öğrencilere bu becerileri kazanma fırsatı sunmaktadır.(G18)

Programda yer alan proje ödevleri, öğrencilerin yaratıcılık ve inovasyon becerilerini kullanmalarına olanak sağlar. Öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri, özgün fikirler üretmeleri ve bunları uygulamaya geçirmeleri teşvik edilir. Bu sayede öğrencilerin düşünme becerileri gelişir ve kendi fikirlerini üretme ve uygulama konusunda daha güçlü hale gelirler. (G19)

Programı, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve inovasyon becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak tasarlanmıştır. Ancak, programda daha fazla uygulamalı çalışma ve proje yapma fırsatlarına ihtiyaç duyulabilir.(G20)

8.Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinden *düşük yeterlilikte* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Program bu konuda yeterli bence sadece problem çözme ve uygulama temelli öğretimde fiziksel şartlar zaman sınıf mevcudu ve laboratuvar gibi eksiklikler programı kısır bırakabiliyor.(G1)

Hedefler 21. Yüzyıl için güzel fakat uygulamak için imkânlar kısıtlı.(G3, G5, G11)

LGS odaklı olduğumuz için özellikle yaratıcı düşünme ve inovasyon becerilerini kazandırma açısından yeterli değil.(G9)

Kazanımlar güzel olabilir ama okulların fiziki şartları, öğrenci sayısı, programın uygulanmasında sıkıntı yaratıyor.(G10)

Kazanımlar bu açıdan yeterlidir ancak okul olanakları çoğu zaman uygulama yapmak için yetersiz kalmaktadır.(G12)

İnovatif düşünme becerisi ile öğrencilerin girişimcilik yönü ortaya çıkarılmaktadır.(G13)

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Yaşama yakınlık ilkesine uygun	18	90,0
Yaşama yakınlık ilkesine uygun değil	2	10,0

Tablo 4.6’da 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşleri *Yaşama yakınlık ilkesine uygun ve Yaşama yakınlık ilkesine uygun değil* başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşlerinin genel olarak (n=18) yaşama yakınlık ilkesine uygun şeklinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında yaşama yakınlık ilkesine uygun değil şeklinde görüş bildirenlerin (n=2) de olduğu görülmektedir.

8. Sınıf Fen Bilimleri dersi programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşleri *Yaşama yakınlık ilkesine uygun* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Programda kazanımlar seçilirken yaşama yakınlık ilkesi de kullanılmış, gündelik yaşamdan çocukların karşılaşılabileceği kazanımlar mevcut.(G1, G16)

Çoğu kazanımlarımız günlük yaşamla ilişki kurabilmemizi sağlıyor. Bu da öğrencilerin daha iyi kavramalarını sağlıyor.(G2, G3, G8)

Programın yaşam ile iç içe olduğunu düşünüyorum. Hemen hemen her konu hayatın içinden bir örnek.(G4)

Yaşama yakınlık ilkesine uygun, günlük yaşamdan örnekler içeriyor.(G6)

Yaşama yakın olduğunu düşünüyorum, günlük hayatla ilişkilendirilebilir bir program geliştirilmiştir. (G7)

Mevsimler ve iklim ile basit makineler üniteleri yaşamın oldukça içinden.(G9)

Yaşama yakınlık ilkesi ile program örtüşüyor.Günlük hayattaki örnekleri, günlük hayattaki uygulamaları, günlük hayatta karşılaştığı sorunlarla program örtüşüyor.(G10)

Müfredat genel olarak yaşam içi örnekler olduğu için yaşama yakınlık ilkesine uygundur.(G12, G13)

Kazanımların yaşama yakın hayatın içinden olduğunu düşünüyorum.(G14)

Programdaki konular yaşamda karşılaşılan problemler ve güncel konularla iç içe.(G15)

Günlük hayat örnekleri ve uygulamaları ile yaşama yakınlık ilkesi ile iç içedir.(G17)

Bu yaklaşımın olumlu yanı, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla ilgi ve motivasyon göstermeleridir. Öğrenciler, günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunlara daha yakın oldukları için, fen bilimleri konularının gerçek hayatta nasıl kullanılabileceğini daha iyi anlarlar. Ayrıca, öğrencilerin fen bilimleri konularına olan ilgileri artar ve daha yaratıcı çözümler üretmeye teşvik edilirler.(G18)

Yaşama yakınlık ilkesi, öğrencilerin fen bilimleri konularını daha iyi anlamalarına yardımcı olan faydalı bir yaklaşımdır. Ancak, programın sadece günlük hayatta karşılaşılan olaylara odaklanması, öğrencilerin sınırlı bir bakış açısı kazanmalarına neden olabilir.(G19)

Yaşama yakınlık ilkesi, öğrencilerin fen bilimleri konularını daha iyi anlamalarına yardımcı olan faydalı bir yaklaşımdır. Ancak, programın sadece günlük hayatta karşılaşılan olaylara odaklanması, öğrencilerin sınırlı bir bakış açısı kazanmalarına neden olabilir. Bu nedenle, fen bilimleri konularının derinlemesine öğrenilmesi ve öğrencilerin fen bilimleri konularını yalnızca günlük hayatlarına uygulamakla kalmayıp aynı zamanda fen bilimleri konularının kendilerine özgü özelliklerini de öğrenmeleri gerekmektedir. (G20)

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşleri *Yaşama yakınlık ilkesine uygun değil* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Yetersiz.(G5)

Yaşama çok yakın bulmuyorum.(G11)

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Problemin çözümlemesi sonucu ulaşılan bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına Karşı Öğretmen Memnuniyetlerine İlişkin Görüşleri

Görüşler	Frekans	Yüzde (%)
Memnunum	10	50
Kısmen memnunum	6	30
Memnun değilim	4	20

Tablo 4.6’da 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri *memnunum, kısmen memnunum ve memnun değilim* başlıkları altında incelenmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı memnuniyetlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin genel olarak (n=10) memnun olduğunu belirttiği görülmektedir. Bunun yanında kısmen memnunum (n=6) ve memnun değilim şeklinde görüş bildirenlerin (n=4) de olduğu görülmektedir.

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri *memnunum* şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Gayet memnunum uygulanabilir sade ve çok yoğun değil, fakat dediğim gibi olumsuz yönleri de var okulların fiziksel şartları ve sınıf mevcutları programın işleyişinde en olumsuz faktör.(G1)

Araştırma ve sorgulamayı öğrenen öğrenciler yetiştirmeye katkı sağlıyor. Kazanımlarda problem durumlarını günlük yaşama aktarabiliyoruz. Zaman konusunda sıkıntı yaşıyoruz. (G2, G3)

Programın yenilenmesini oldukça olumlu buluyorum. Kazanımlar azaltılmış, konular sadeleştirilmiş. Hayatin içinden çok konu var.(G4)

Memnunum, eskisine nazaran daha sade, daha uygulanabilir, tek sorun yetersiz zaman en az haftalık 5 saat olmalıdır. (G6)

Kazanımlar yeterli düzeyde.Yeni nesil soru çözümleriyle hayatın içinden örneklerle yeterli düzeyde verilebileceğini düşünüyorum.(G14)

Programın sadeleştirilmesi, öğrenciyi düşünmeye ve yaratıcılığa teşvik etmesi yönünden oldukça iyi buluyorum. Ders saatleri artırılarak programın daha verimli uygulanacağı düşünüyordum. (G15)

Programın sadeleştirilip, basit bir şekilde uygulanabilmesi, yaşamla bağdaştırılmış, öğrencilerin derse ilgi duymalarına ve severek uygulayabilmelerine imkan sağladığı için ben çok memnunum. (G16)

Öğrenciyi derste daha aktif kıldığı, kazanımların sadeleştirilmiş olması yönünden programdan oldukça memnunum.(G17)

Programın hedefleri arasında öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve inovasyon becerilerini kazanmaları gibi 21. yüzyıl becerilerine odaklanması olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, programın öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunlar üzerinden öğrenmelerini sağlamak amacıyla "Yaşama Yakınlık İlkesi"ni uygulaması da olumlu bir yaklaşım olarak görülebilir. (G18)

8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri kısmen memnunum şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Etkinlikler ve konular öğrenci seviyesine uygun 6.sınıf müfredatı çok yoğun öğrencilerde kafa karışıklığı yaratıyor.(G5, G8, G12)

Programın uygulanabilirliği konusunda bazı endişelerim olabilir. Özellikle, programın hedeflerini kazandırmak için gereken ders saati yeterliliğinin sağlanması konusunda bazı sıkıntılar yaşanabilir. Programın kazanımlarının öğrencilere yeterince aktarılabilmesi için yeterli süre ayrılması önemlidir. Ayrıca, programın uygulama sürecinde öğretmenlerin yeterli desteği alması ve eğitim materyallerinin yeterli olması da önemlidir.(G19)

Sonuç olarak, yenilenen 8. sınıf Fen Bilimleri Dersi Programı'nın hedefleri doğrultusunda öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini kazanmalarına ve yaşama yakınlık ilkesiyle çocukları hayata hazırlamaya yardımcı olabilecek bir program olarak görülebilir. Ancak, programın uygulama sürecinde bazı zorluklarla karşılaşılabilir ve bu zorlukların aşılması için uygun desteklerin sağlanması gerekmektedir. (G20)

8.Sınıf Fen Bilimleri dersi programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşleri memnun değilim şeklinde görüş bildirenlerin görüşleri şunlardır;

Mevsimler ve iklim ünitesinin programdan çıkarılması gerektiğini düşünüyorum genel olarak memnunum.(G7)

8. Sınıflarda toplamda 7 ünite işliyoruz. Mevsimler ünitesi hariç hepsi sarmal yapıda. Bu yüzden öğrenciler ilk üniteyi anlamakta güçlük çekiyorlar. (G9, G10, G13)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada 8. Sınıf Fen Bilimleri Ders Programına yönelik Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmada 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin çok büyük oranda (%85) olumlu olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz şekilde görüş bildirenler ise çok azdır. Bulgulara göre 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliği konusunda Fen Bilimleri öğretmenlerinin tamamına yakını olumlu görüş bildirmekte ve kazanımları yeterli görmektedir. Eğitim programları ve kazanımların yeterli olması gerektiği Demirel (2015) çalışmasında vurgulanmaktadır.

8. Sınıf Fen Bilimleri dersi içeriklerinin yeterliliği hususunda öğretmenlerin genel olarak (%75) yeterli şekilde görüş bildirdikleri görülürken % 25,0'i de yetersiz şekilde görüş bildirmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin büyük oranda ders içeriklerini yeterli görmeleri ders programının yeterli içeriğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilere ne öğretim sorusunun yanıtı derslerin tema ve konuları ile ilgilidir Özdemir, (2021). Araştırma sonuçlarına bakıldığında büyük oranda yeterli olarak görülmektedir.

8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının uygulanabilirliği konusunda öğretmenlerin tamamına yakını (%90) uygulanabilir olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Sadece iki öğretmenin köy okullarında uygulanamayacağı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bunun nedeni ise köy okullarının dezavantajlı yapısıdır. Öğretim programının içeriklerinin kişilerin yaş, fiziksel ve bilişsel gelişimleri gibi özellikleriyle de örtüşmesi beklenir. Ayrıca içerik ve hedef uyumunun toplumsal yaşam bakımından da oldukça önemli olduğu ileri sürülmüştür (Balım, 2020). Bu açıdan bakıldığında programın uygulanabilirliğinin sağlandığı görülmektedir.

8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin yoğun biçimde (% 80) yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmektedirler. Bunun nedeni 8. Sınıf öğrencilerinin LGS'ye girmeleri, sınav stresi ve kazanımların azaltılmasından kaynaklı olumsuz duygular olabilir. Bunun yanında az da olsa yeterli olduğu şekilde görüş bildirenler de mevcuttur.

8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğinin yüksek olduğu ön plana çıkmıştır (%60). Bunun yanında 21.

Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğinin yeterliliğini düşük gören öğretmenler de bulunmaktadır. 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğinin yüksek olması çocukların geleceğe ve hayata hazırlanmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının “Yaşama Yakınlık İlkesi” ile ilgili öğretmen görüşlerinin tamamına yakını yaşama yakınlık ilkesine uygun olarak görüş bildirmiştir. Bu bulgu Fen Bilimleri Programın hayatı anlama ve kavrama bağlamında çok iyi yapılandırıldığını göstermektedir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetlerine ilişkin görüşlerinin %50 oranında “memnunum” şeklinde olduğu görülürken %30’u da kısmen memnun olduğunu belirtmiştir. 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programından memnun olmayan kesim % 20’dir.

5.2. Öneriler

- 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının yeterliliğine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin içerik yeterliliğiyle ilgili yetersiz şekilde görüş bildirenlerinde az olmadığı görülmüştür. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla içerik olarak zenginleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
  - 8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programının ders saatine ilişkin Fen Bilimleri öğretmenlerinin görüşlerinin yoğun biçimde (% 80) yetersiz olduğu görüşü ön plana çıkmıştır. Bu konuda ders saatlerinin artırılması için girişimlerde bulunulabilir.
  - 8. Sınıf Fen Bilimleri dersi kazanımlarının öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yeterliliğinin yüksek olduğu ön plana çıkmıştır. Ancak düşük olarak görenlerin oranı da az değildir. Öğrencilere 21. Yüzyıl becerilerini kazandırmak için gerekli çalışmalar yapılabilir.
8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Programına karşı öğretmenlerin memnuniyetleri yarı yarıyadır. Öğretmenlerin memnuniyet düzeylerini arttırmak için çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Altınok, H. ve Açıkgöz, K. (2006). İşbirlikli ve bireysel kavram haritalamanın fen bilgisi dersine yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 21-29.
- Bağcı Kılıç, G. (2002). Dünyada ve Türkiye’de fen öğretimi. *V. Fen ve Matematik Kongresi*, Ankara.
- Bahar, M., Yener, D., Yılmaz, M., Emen, H., Gürer, F. (2018). 2018 fen bilimleri öğretim programı kazanımlarındaki değişimler ve fen teknoloji matematik mühendislik (STEM) entegrasyonu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 702-735.
- Balım, D. (2020). *Beşinci sınıf İngilizce ağırlıklı öğretim programının Aydınlatıcı değerlendirme modeliyle değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Bedir, G. (2020). *Program geliştirmede temel kavramlar ve aşamalar*. (ed. Hasan Güner Berkant). Eğitimde Program Geliştirme: Kuramdan Uygulama Örneklerine, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı.
- Binbaşıoğlu, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı
- Can, Ö. (2015). *Yenilenen 3. ve 4. sınıf fen bilimleri öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak
- Çağlar, Y. (2015). *2013 Fen bilimleri öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çıray Özkara, F. (2016). *Sınıf öğretmenliği eğitimi için fen öğretimi dersleri öğretim programı tasarısı*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çıtak, E. (2016). *Cumhuriyet dönemi felsefe öğretim programlarının program geliştirmenin temel öğeleri kapsamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, S. (2006). *İlköğretim okullarında görev yapan 1.,2.,3.,4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin 2005 öğretim programlarına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Demirel, Ö. (2014). *Eğitimde program geliştirme* (21. bs.). Ankara: Pegem.

- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara:
- Demirtaş, Z. (2017). Eğitimde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 756-768.
- Ekizceli, A. (2006). *Yabancı uzmanların Türk eğitim sistemi hakkında verdikleri raporlar (1924-1960)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. (3. Baskı). Ankara: Anı.
- Erişen, Y. (1997). Program geliştirme modelleri üzerine bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 13 (13), 79-97.
<https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/109011-20120211141216-erisen.pdf>.
- Esener Taşpolatoğlu, A. (1993). *Türk milli eğitiminde Cumhuriyet'ten günümüze program geliştirme alanındaki gelişmeler ve bir eğitim programının temel özelliklerine ilişkin uzman görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Güven, İ., ve İşcan C. D. (2006). Yeni İlköğretim Programlarının Basına Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 95-123.
- Karasar, N. (2005), *Bilimsel araştırma yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara
- Kubat, U. (2015). *Beşinci sınıf fen bilimleri öğretim programı kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Muğla ili örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Küçükahmet, L. (2009). *Program geliştirme ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). İlköğretim fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Oral, B. ve Yazar, T. (2020). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Ornstein. A. ve Hunkins, F. (2018). *Curriculum foundation, principles, and issues*. England: Pearson International Edition.
- Özcan, H. Ve Düzgünoğlu, H. (2017). Fen Bilimleri dersi 2017 taslak öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 2(2), 28-47.
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim (Genel öğretim yöntemi)*.Ankara: Pegem Akademi.

- Özdemir, O. İ. (2021). *Bilişim teknolojileri ve yazılım dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Sönmez, V. (2005). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı.
- Topsakal, S. (2006). *Fen ve teknoloji öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde program değerlendirme: Süreçler yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. Ankara: Alkım
- Yaşar, İ. (2014). Eğitimde program geliştirmeyi etkileyen sosyo-kültürel etmenler, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*. 3, (6). 1-7.

EKLER

Ek 1: Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.05.2023-361961

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-75416290
Konu : Anket Uygulama İzi

02/05/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 24.04.2023 tarihli ve 358924 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Tezlis Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ümit ÖZDEMİR, "8. Sınıf Fen Bilimleri Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri" konulu proje çalışmasını yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını ilgi yazı gereği Müdürlüğünüze bağlı Denizli ili Merkezofendeki ilçesinde bulunan resmi ortasokullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen öğrencisi ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazılarında belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince, Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2022/2023 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğünüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mütahhız ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzi Başvuru Tasahhüsnamesi"nin 16. Maddesi gereği sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi Müdürlüğünüzce uygun görülmüştür.

Ourlarınıza arz ederim.

Söleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUŞ
02/05/2023
Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğünüzden talep edilen araştırma araçlarına ait Müktesip Onayı ve Müdürlüğünüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:

1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M. Akif Ersoy Mah. 19 Ekim Bulv. No:1741
Merkezofendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@denizli.meb.gov.tr
Kop Adresi : meb@denizli.meb.gov.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-elye>
İlgi için: Hüsyele EKSOÇ-V.H.K.L./Seda GELMEŞ-gaf
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://www.sagm.gov.tr> adresinde: d826-997a-346f-b7ef-3544 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması: <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5258&eD=B8RA1AF8B95e8-361961> adresinden yapılabilir.

Ek 2: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.04.2023-E.355664

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-93803232-622.02-355664
Konu : Ümmün ÖZDEMİR

REKTÖRLÜĞE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

10.132.1.22
100348
12.04.2023
İlgide kayıtlı başvurumuz 10/04/2023 tarih ve 08-8 toplantı/karar nolu etik kurul toplantısında görüşülmüş olup, alınan karar ekte sunulmuştur.

Gereği için bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Oğuz KARADENİZ
Kurul Başkanı

Ek: Karar (1 sayfa)

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.04.2023-E.366884

T.C
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

SAYI: 68282350/2023/08

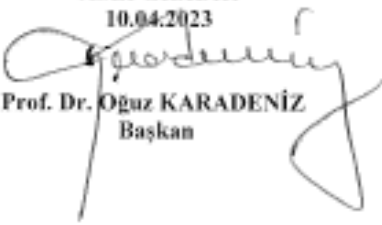
Toplantı Tarihi: 10.04.2023
Toplantı Sayısı: 08
Toplantı Saati: 15:30

10.132.1.22

KARAR 8- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı 211523015 numaralı öğrencisi Ümrân ÖZDEMİR'in, *"8. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri"* başlıklı proje çalışmasına yönelik başvuru formu ile usul ve etik açıdan verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup; proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhütnamelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

ASLI GİBİDİR

10.04.2023

Prof. Dr. Oguz KARADENİZ
Başkan

Ek 3: Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler	
Adı	Ümran
Soyadı	ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi	Güney 06.07.1982
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
İletişim Adresi ve Telefonu	Adalet Mahallesi 10093 sokak No7/4 Merkezefendi DENİZLİ 05065816147
Eğitim	
İlkokul	Karaman İlkokulu
Ortaokul	Karaman Bifa Ortaokulu
Lise	Karaman Süper Lisesi
Yükseköğretim (Lisans)	Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü
Yabancı Dil	
Yabancı Dil Adı – SINAV ADI – Sınavın Yapıldığı ay ve yıl	İngilizce
Varsa Mesleki Deneyim	
Yıllar	Mesleki Deneyim
2007-2009	Sarıköy Hasan Çakan İlköğretim Okulu ÇEKEREK-YOZGAT
2009-2011	Akbaş İlköğretim Okulu Honaz- DENİZLİ
2011-Halen Görevde	Güzelköy Mehmet Tunç Orta Okulu Pamukkale-DENİZLİ